MEB ÖYSS - Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (Senaryo 5) Formatına Uygundur

2026-2027 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI

..... ORTAOKULU

6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ 1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAVI (SENARYO 5)

Öğrenci Bilgileri	
Adı - Soyadı:	**Sınıfı / Şubesi:** 6 / .....
Okul No:	**Aldığı Not:** .....

Soru 1 (15 Puan - Öğrenme Çıktısı: SB.6.1.1)

İnsanlar yaşamları boyunca içinde yer aldıkları sosyal gruplarda (aile, okul, arkadaş grubu, meslek örgütü) farklı roller üstlenirler. Yaşımız ilerledikçe edindiğimiz tecrübeler ve fiziksel-zihinsel gelişimimiz rollerimizi ve bu rollerin sorumluluklarını dönüştürür.

Buna göre, bir bireyin ortaokul öğrenciliği rolünden lise veya üniversite öğrenciliği rolüne geçtiğinde ders çalışma, karar alma ve kişisel sorumluluklarında yaşanacak iki değişikliği yazınız.

Cevap:

1. .....
   .....
   2
)
.....
.....

Soru 2 (15 Puan - Öğrenme Çıktısı: SB.6.1.1)

Sosyal yaşamda üstlendiğimiz bazı roller doğuştan kazanılırken (evlat, kardeş, torun vb.), bazı roller ise sonradan kendi çabamız ve tercihlerimizle kazanılır (öğrenci, kulüp başkanı, müzisyen, doktor vb.).

Doğuştan kazanılan roller ile sonradan kazanılan rollerin sorumluluklarını karşılaştırarak, sonradan kazanılan rollere bağlı sorumlulukların yerine getirilmesinde **"kişisel motivasyon ve isteğin"** önemini bir cümle ile açıklayınız.

Cevap:
.....
.....
.....
.....

Soru 3 (15 Puan - Öğrenme Çıktısı: SB.6.1.2)

Milletleri ayakta tutan ve diğer toplumlardan ayıran en temel unsur ortak kültürdür. Kültürümüzün taşıyıcısı olan atasözleri, deyimler, masallar ve türküler yüzyıllar boyunca toplumsal değerlerin aktarılmasını sağlamıştır.

Sözlü kültür ürünlerimizin (masal, türkü, atasözü) yeni nesillere aktarılmasının "toplumsal hafıza ve kültürel devamlılık" açısından önemini açıklayınız.

Cevap:
.....
.....
.....
.....

Soru 4 (15 Puan - Öğrenme Çıktısı: SB.6.1.2)

Millî birlik ve beraberliğimizin simgesi olan millî marşımız ve bayrağımız, şehitlerimizin emaneti ve bağımsızlığımızın göstergesidir.

Toplumun her ferdinin şehitlik ziyaretlerine, gazilere ve millî mücadele hatıralarına saygı göstermesinin "vatan sevgisi ve millet olma şuuru" üzerindeki etkisini iki madde halinde yazınız.

Cevap:

1. .....
   .....

.
2)
.....
.....

Soru 5 (15 Puan - Öğrenme Çıktısı: SB.6.1.3)

Toplumsal yaşamda bir kişi ya da grup hakkında yeterli bilgi sahibi olmadan edinilmiş peşin hükümlere **"ön yargı"**, toplumun belli bir zümreye yüklediği değişmez özelliklere ise **"kalıp yargı"** denir.

Ön yargı ve kalıp yargıların insanlar arasındaki sağlıklı iletişimi engellediğini gösteren günlük hayattan bir durum örneği veriniz ve bu durumun nasıl çözülebileceğini açıklayınız.

Cevap:

- **Örnek Durum:**
  .....
  .....
- **Çözüm Yolu:**
  .....
  .....

Soru 6 (15 Puan - Öğrenme Çıktısı: SB.6.1.3)

Toplumsal hayatımızda yardımlaşma ve dayanışmayı artıran "askıda ekmek", "sadaka taşı" gibi tarihî ve geleneksel yardımlaşma uygulamaları günümüzde de farklı biçimlerde devam etmektedir.

Bu tür yardımlaşma uygulamalarında yardım eden ile yardım alanın birbirini görmemesinin (gizlilik ilkesinin) "insan onuru ve toplumsal sevgi/saygı bağı" açısından önemini açıklayınız.

Cevap:

.....
.....
.....
.....

Soru 7 (10 Puan - Öğrenme Çıktısı: SB.6.1.3)

Okulunuzda su israfının ve enerji kaybının önlenmesi için öğrencilerin ve okul idaresinin birlikte yürütebileceği bir "Tasarruf ve Çevre Bilinci" projesi fikri geliştiriniz.

Cevap:

.....
.....
.....
.....

CEVAP ANAHTARI VE DERECELİ PUANLAMA RUBRİĞİ

Soru No	Öğrenme Çıktısı	Puan Değeri	Soru Metni Özeti / Değerlendirilen Beceriler
1	SB.6.1.1	15 Puan	Rollerin zamanla değişimi ve sorumlulukların dönüşümü
2	SB.6.1.1	15 Puan	Doğuştan ve sonradan kazanılan rollerde kişisel motivasyon
3	SB.6.1.2	15 Puan	Sözlü kültür ürünlerinin toplumsal hafızaya katkısı
4	SB.6.1.2	15 Puan	Şehitlik ve gazilere saygının millet olma şuuruna etkisi
5	SB.6.1.3	15 Puan	Ön yargı/kalıp yargı için günlük hayat örneği ve çözüm önerisi

Soru No	Öğrenme Çıktısı	Puan Değeri	Soru Metni Özeti / Değerlendirilen Beceriler
6	SB.6.1.3	15 Puan	Gizli yardımlaşmanın insan onuru ve toplumsal bağlara etkisi
7	SB.6.1.3	10 Puan	Okulda tasarruf ve çevre bilinci projesi geliştirme

---

Model Cevaplar ve Puanlama Kriterleri

Soru 1 (15 Puan)

- **Örnek Model Cevap:**
  a. Ders çalışma zamanını ve yöntemini dışarıdan bir zorlama olmadan bireysel olarak planlama, daha karmaşık konular için kendi başına çalışma sorumluluğu alma.
  b. Gelecekteki meslek ve alan seçimine yönelik kendi kararlarını verme ve bu kararların sonuçlarını üstlenme bilincine ulaşma.
- **Puanlama Ölçütü:**
  - Her bir doğru ve açıklayıcı değişim maddesi **7,5 Puan** değerindedir. (İki madde toplam **15 Puan**)
  - Sadece tek bir geçerli durum belirtilmişse **7,5 Puan** verilir.

Soru 2 (15 Puan)

- **Örnek Model Cevap:** Sonradan kazanılan roller kişisel tercih ve emekle elde edildiği için bu rollerin gerektirdiği sorumlulukları başarıyla yerine getirmek ancak yüksek bir içsel motivasyon, istek ve azim ile mümkündür.
- **Puanlama Ölçütü:**
  - Sonradan kazanılan roller, sorumluluklar ve kişisel motivasyon ilişkisini eksiksiz kuran açıklamalara **15 Puan**.
  - Bağlantıyı yüzeysel kuran veya sadece roller arasındaki farkı belirten açıklamalara **7-10 Puan**.

Soru 3 (15 Puan)

- **Örnek Model Cevap:** Sözlü kültür ürünleri, toplumun geçmişte yaşadığı deneyimleri, değerleri ve inançları günümüze taşıyarak kuşaklar arasında köprü kurar; böylece toplumun ortak kimliğini ve hafızasını koruyarak kültürün kesintisiz devam etmesini sağlar.

- **Puanlama Ölçütü:**
    - Toplumsal hafıza ve kültürel devamlılık kavramlarına vurgu yaparak tam açıklama yapan yanıtlara **15 Puan**.
    - Yalnızca kültürün aktarılmasından bahseden ancak kavramsal derinliği eksik olan yanıtlara **8-10 Puan**.

Soru 4 (15 Puan)

- **Örnek Model Cevap:**
    a. Ortak tarih ve fedakarlık bilincini canlı tutarak bireyler arasındaki milli bağları ve vatan sevgisini güçlendirir.
    b. Birlik ve beraberlik duygusunu pekiştirerek toplumda ortak bir aidiyet ve sorumluluk bilinci oluşturur.
- **Puanlama Ölçütü:**
    - Her bir doğru madde **7,5 Puan** değerindedir. (İki madde toplam **15 Puan**)
    - Genel geçer ifadeler veya tek madde kullanımı durumunda **7,5 Puan** verilir.

Soru 5 (15 Puan)

- **Örnek Model Cevap:**
    - **Örnek Durum:** Mahallemize yeni taşınan yabancı uyruklu bir komşunun gürültücü veya uyumsuz olacağını düşünerek onunla hiç konuşmamak ve selam vermemek.
    - **Çözüm Yolu:** Kişileri tanımadan hakklarında hüküm vermemek, empati kurarak doğrudan iletişim başlatmak ve ortak komşuluk etkinliklerinde bir araya gelerek ön yargıları kırmak.
- **Puanlama Ölçütü:**
    - Uygun örnek durum **7,5 Puan**.
    - Mantıklı ve uygulanabilir çözüm yolu **7,5 Puan**. (Toplam **15 Puan**)

Soru 6 (15 Puan)

- **Örnek Model Cevap:** Yardım alan kişinin mahcubiyet duymasını engelleyerek insan onurunu korur; yardım edenin ise kibirlenmesini önleyerek toplumsal sevgiyi, saygıyı ve rencide etmeden dayanışma kültürünü pekiştirir.
- **Puanlama Ölçütü:**
    - İnsan onurunun korunması ve toplumsal bağların güçlenmesi ilişkisini tam açıklayan yanıtlara **15 Puan**.
    - Yalnızca tek bir boyutu (sadece yardım alanı veya sadece yardım edeni) ele alan yanıtlara **8 Puan**.

Soru 7 (10 Puan)

- **Örnek Model Cevap: "Mavi Bayraklı Okul Projesi":** Okuldaki tüm musluklara sensör veya debi sabitleyici takılması, lavabolara uyarıcı afişler asılması ve her

sınıftan seçilen "Çevre Elçileri" aracılığıyla gereksiz yanan lambaların ve açık unutulan muslukların denetlenmesi projesi.

- **Puanlama Ölçütü:**
    - Özgün, gerçekçi, öğrenci-idare iş birliğini içeren ve hedefe uygun proje fikrine **10 Puan**.
    - Genel geçer, detaylandırılmamış kısa fikirlere **5 Puan**.